

11. Filmemlékezet Fesztivál

szepember 15–30.

éves

a

Magyar Nemzeti Filmarchívum

Örökmozgó Filmmúzeum

Az 1957-ben alapított Magyar Nemzeti Filmarchívum ebben az évben ünnepli 50. születésnapját. Az 50 év a még nem öreg, nem megfáradt, de már meglett férfikorát jelzi az intézménynek.

Az elmúlt évtizedek alatt a sok tapasztalat és próbálkozás nyomán célkitűzései is változtak, és jelentős eredményeit sokszor inkább külföldön értékelik, mint itthon.

Az első évtizedekben legfőbb tevékenysége elsősorban a filmtörténeti és -elméleti publikációk megjelentetése volt, amit az intézmény elnevezése is kifejezett: Magyar Filmtudományi Intézet és Archivum. Ebből lett később a Magyar Filmintézet.

A 80-as évek vége óta elsősorban az archívumi tevékenység határozza meg az arculatát, a filmes és egyéb külön gyűjtemények gyarapítása, felújítása és az ezekben őrzött értékeknek a terjesztése is.

A gyűjtemények közül megkülönböztetett helyet kapnak a magyar filmes gyűjtemények, nemcsak a játék-, de a híradó-, dokumentum- és animációs filmek is. Ezek szisztematikus felújítása hagyományos és új eljárásokkal folyik, amit az archívum saját műhelyében és a Magyar Filmlaboratóriummal, a Focus Filmmel együttműködve végez.

A felújított filmek listáját részletesen tartalmazza az archívum fél évszázadáról megjelent kötetünk is.

A régi filmek sokszor rossz technikai állapotuk miatt válnak élvezhetlenné, ezért is kell felújítani ezeket, és így a hosszú távú megőrzésüket is biztosítjuk.

A felújítás szükségességének felismerésével egyidejűleg hozzáférhetővé is tesszük a filmeket. A korábbi zárt archívum elképzelését felváltotta a nyitott archívum gondolata, ami persze nem jelentheti a gyűjteményekhez való felelőtlen, gondosság nélküli hozzáférést.

A nyitott elképzelés valósult meg az Országos Széchényi Könyvtár Történeti Interjúk Tárával való együttműködésünk során, amelynek köszönhetően a felújított filmek elektronikus hordozón a könyvtári használatban megtekinthetők.

A leggazdagabb filmtörténeti és kortárs programokkal az archívum filmmúzeumában, az Örökmozgóban találkozhatnak a filmet tanuló és a mozit szerető nézők.

A filmhetek alkalmából más országok Magyarországon nem forgalmazott filmjeivel ismerkedhetnek meg a nézők.

Az idei Filmemlékezet Fesztivált is az 50 éves évfordulónak szenteljük. Szeptember 15. és 30. között érdekes és korábban nem látott filmek kerülnek bemutatásra. Minden túlzás nélkül állíthatjuk, hogy a világ jelentős archívumainak gyűjteményeiből állítottunk össze a filmtörténeti programot. Bécs, Berlin, Bologna, Koppenhága, London, Párizs, Prága, Stockholm, Oslo és Washington lesz jelen filmjeivel a fesztiválon.

Hadd hívjam fel néhány különlegességre a figyelmüket!

Kertész Mihály Amerikában rendezett, Magyarországon soha nem látott két filmjével is megismerkedhetnek. Victor Sjöström 1930-ban készült Egy szeretnivaló hölgy című filmje Bánky Vilma főszereplésével a hivatalos nyitóest programja. A bolognai archívum felújította Dante Az isteni színjátékának A pokol című részéből 1911-ben készült némafilmet, amelynek látványvilága lenyűgözi a nézőt. Ebben az évben a belgrádi archívumból előkerült két magyar némafilm is, amelyek hiányoztak a gyűjteményünkől. Mindkét film felújítása megkezdődött, és Garas Márton 1919-ben készült Twist Oliver című filmes adaptációja szintén a nyitóest programjának része. A másik, új némafilmes szerzeményünk Balogh Béla 1924-ben készült A Pál utcai fiúk című filmje, amelyet az archívumunk újított fel, és ősbemutatója az archívumok ősi fesztiválján, Pordenonében lesz október 6. és 13. között.

Kérem, hogy a kortárs filmek programjában szereplő filmekről se feledkezzenek meg. A társadalmi értékváltozást jeleníti meg a térségünkről két film is: a koprodukcóban készült horvát Armin és a szerb A csapda. A brazil Alice háza című filmben bemutatott család hétköznapi életének vágyai és csalódásai nem különböznek egyetlen család mindennapjaitól sem, bárhol is éljenek a világon. A Miss Gulag című dokumentumfilm a mai Oroszország megváltozott gulagbeli szokásairól, az új eltéltek gondjairól szól. A Vakfény ugyancsak dokumentumfilm, a Himálaja megmászására nekiinduló, nem látó gyerekek küzdelme, amely életüknek sikert, értelmet, emberi kapcsolatokat és örömet ad. Napjainkban egyre ritkábban érzünk mindennapi élményeink vagy egy-egy film megtekintése során felemelő, megható érzést, amit az erőfeszítés, a másoknak örömet adó emberi szeretet válthat ki belőlünk.

A Filmemlékezet Fesztiválon külföldi vendégeink is lesznek. Az Archivumok Nemzetközi Szövetségének főtitkára, Christian Dimitriu, a Dán Archívum igazgatója, Dan Nissen és a Francia Nemzeti Filmközpont és Archivum gyűjteményének vezetője, Eric Le Roy.

Reméljük, hogy az elkövetkező 50 év további sikereket és eredményeket tartogat a Magyar Nemzeti Filmarchívum számára.

		Időpontok	
szepember 12. szerda			20.30 A csapda (Klopka), 2007, r: Srdjan Golubovic
szepember 15. szombat		18.30 Az Usher-ház bukása (La chute de la maison Usher), 1928, r: Jean Epstein <p>A züllés útján (Afrunden), 1910, r: Urban Gad</p>	20.30 Alice háza (A casa de Alice), 2007, r: Chico Teixeira
szepember 16. vasárnap		18.30 A válóperes ügyvéd (Die Frau von gestern und morgen), 1928, r: Heinz Paul	20.30 Az eltűnő utca (The Vanishing Street), 1962, r: Robert Vas <p>Menekülés Angliába (Refuge England), 1959, r: Robert Vas</p>
szepember 17. hétfő			20.30 Hosszú utazás (Daleka cesta), 1949, r: Alfréd Radok
szepember 18. kedd			20.30 A vadászat (Jakten), 1959, r: Erik Lochen
szepember 19. szerda		18.30 Hannibál tanár úr 1956, r: Fábri Zoltán	20.30 Erotikon 1920, r: Mauritz Stiller
szepember 20. csütörtök		18.30 Az aranyember 1918, r: Korda Sándor	20.30 Armin 2007, r: Ognjen Sviljić
szepember 21. péntek		18.30 A börtön kapujában (Ved faenglets port), 1911, r: August Blom <p>A bibliás ember (Evangelieemandens liv), 1915, r: Holger-Madsen</p>	20.30 Jön az öcsém 1919, r: Kertész Mihály <p>Kunyhó a gyapotföldön (Cabin in the Cotton), amerikai, 1932, r: Michael Curtiz</p>
szepember 23. vasárnap	16.30 Szerelmi valcer (Der Liebeswalzer), 1929–30, r: Wilhelm Thiele, Carl Winston		20.00 Árnýkhadsereg (L'armée des ombres), 1969, r: Jean-Pierre Melville
szepember 24. hétfő		19.00 Az éjszakában (Dans la nuit), 1929, r: Charles Vanel	20.30 Az elnök (Præsidenten), 1918, r: Carl Theodor Dreyer
szepember 25. kedd		18.30 Piz Pálú fehér pokla (Die weisse Hölle von Piz Palü), 1929, r: Arnold Fanck	20.30 Miss Gulag 2007, r: Maria Yatskova
szepember 26. szerda			20.30 Miénk a világ Összeállítás BBS-rovidfilmekből a 60-as évek elejéről.
szepember 27. csütörtök		18.30 Havi 200 fix 1936, r: Balogh Béla	20.30 Havi ezer líra (Mille lire al mese), 1939, r: Max Neufeld
Szeptember 28. péntek		18.30 Egy szeretnivaló hölgy (A Lady to Love), 1930, r: Victor Sjöström	20.30 Iszákosok utcája (On the Bowery), 1957, r: Lionel Rogosin
szepember 29. szombat		19.00 Terje Vigen – Száműzöttek (Terje Vigen), svéd, 1917, r: Victor Sjöström	
szepember 30. vasárnap		18.30 A pokol (L'Inferno), 1911, r: Adolfo Padovani, Francesco Bertolini, Giuseppe De Liguoro	20.30 Jimmy, az orriember (Jimmy the Gent), 1934, r: Michael Curtiz

szepember 12. szerda

20.30 A csapda (Klopka), szerb–német–magyar, 2007, r: Srdjan Golubović, f: Srdan Koljević, Melina Pota Koljević, o: Aleksandar Ilić, z : Mario Schneider, sz: Nebojša Glogovac, Nataša Ninković, Anica Dobra, Miki Manojlović, Marko Djurović
hb/szerb hang, 106 perc
Mladen és Marija boldog, hétköznapi fiatal belgrádi házaspár. Nagyon szeretik tiz-éves fiukat, Nemanját. Biznak benne, hogy hamarosan jobb napok jönnek, és a rendszerváltás nehéz éveit után könnyebben megy majd a soruk... Nemanja azonban egy napon rohamot kap, és kiderül, hogy ritka szívbetegségben szenved, amin csak egy külföldi operáció segíthet. A műtét árát nem tudják a szülők előteremteni, ezért hirdetésben kérnek segítséget. Egy rejtélyes „mentőangyal” jelentkezik, aki kifizetné a harmincezer eurót, cserébe azt kéri, hogy Mladen ölje meg egy ellenségét... Srdan Golubović ezzel a filmjével a jugoszláv film élesen társadalomkritikus („fekete hullám”) irányzatának nyomdokain halad, melynek olyan képviselői voltak, mint Zivojin Pavlović, Aleksandar Petrović és Dušan Makavejev.

szepember 15. szombat

18.30 Az Usher-ház bukása (La chute de la maison Usher), francia, 1928, r, f: Jean Epstein (Edgar Allan Poe novellájából), o: Georges Lucas, Jean Lucas, sz: Jean Debucourt (Roderick), Marguerite Gance (Madeleine), Charles Lamy (jó barát)
hb/F inzert, 58 perc
Madeleine Ushert eltemetik a családi kriptában, jöllehet csak tetszhalott. Ereje végső megfeszítésével kiszabadul a sírból, és iker-testvére, Roderick karjaiba omlik. A szörnyű élmény hatására azonban mindketten meghalnak. Ezzel beteljesül az Usher-ház végzete: a családi kastély összeomlik, és a várórokba süllyed.

A züllés útján (Afrunden), dán, 1910, r, f: Urban Gad, o: Alfred Lind, sz: Asta Nielsen (Magda Vang), Hans Neergaard (Páter Svane), Robert Dinesen (Knud Svane, a fia), Poul Reumert (Rudolph Stern), Emilie Sanmom (Lilly d’Estrelle, varieté-énekesnő), Oscar Striholt (pincér)
hb/dán inzert, 30 perc
Magda, a húszéves koppenhágai zongorista szenvedélyesen beleszeret egy vándorcirkusz szélhámos cowboy sztárjába, Rudolphba, s elhagyja érte a mérnök Knudot, lelkész-családból származó vőlegényét. Együtt lépnek fel szeretőjével, de mikor Magda féltékenységében nekimegy a szinpadon a énekesnő Lillynek, mindkettőjüket kirúgják. Végül Magda tartja el szeretőjét: egy fogadóban zongorázik. Knud felbukkanása és számos megaláztatás után sem lesz hűtlen Rudolphhoz, aki – hogy számláit kifizethesse – prostitúcióra akarja kényszeríteni...

20.30 Alice háza (A casa de Alice), brazil, 2007, r, f: Chico Teixeira, o: Mauro Pinheiro, sz: Jr. Carla Ribas (Alice), Berta Zemel (Dona Jacira), ZéCarlos Machado (Lindomar), Vinicius Zinn (Lucas), Ricardo Vilaça (Edinho)
hb/portugál, 90 perc
A film São Paulóban, egy munkásnegyedben játszódik, ahol Alice a negyvenéves maniküros húsz éve tartó házasságban él férjével, egy taxisofőrrel. Három gyerekekük van, és együtt élnek Alice anyjával, aki elvégzi a házimunkákat és egész nap kedvenc rádióműsorát hallgatja. Ám házasságuk válságba kerül. Lindomár, Alice férje nem is titkolja tinédzser lányokkal folytatott kalandjait. A három fiú sem sokat törődik anyjukkal, és nagyanyjukat sem becsülik. Alice a fullasztó légkörön nem tud változtatni, kuncsafjait irigyli, mindenféle történeteket talál ki, de mindez nem változtat reménytelen helyzetén.

20.30 Alice háza (A casa de Alice), brazil, 2007, r, f: Chico Teixeira, o: Mauro Pinheiro, sz: Jr. Carla Ribas (Alice), Berta Zemel (Dona Jacira), ZéCarlos Machado (Lindomar), Vinicius Zinn (Lucas), Ricardo Vilaça (Edinho)
hb/portugál, 90 perc
A film São Paulóban, egy munkásnegyedben játszódik, ahol Alice a negyvenéves maniküros húsz éve tartó házasságban él férjével, egy taxisofőrrel. Három gyerekekük van, és együtt élnek Alice anyjával, aki elvégzi a házimunkákat és egész nap kedvenc rádióműsorát hallgatja. Ám házasságuk válságba kerül. Lindomár, Alice férje nem is titkolja tinédzser lányokkal folytatott kalandjait. A három fiú sem sokat törődik anyjukkal, és nagyanyjukat sem becsülik. Alice a fullasztó légkörön nem tud változtatni, kuncsafjait irigyli, mindenféle történeteket talál ki, de mindez nem változtat reménytelen helyzetén.

szepember 16. vasárnap
18.30 A válóperes ügyvéd (Die Frau von gestern und morgen/Der Scheidungsanwalt), osztrák, 1928, r: Heinz Paul (Adolf Schirokauer regénye nyomán),

o: Hans Theyer, sz: Arlette Marchall (Hilda), Livio Pavanelli (Dr. Wolfgang Röhn), Vivian Gibson, Igo Sym
hb/G inzert, 100 perc
Dr. Wolfgang Röhn ügyvéd válóperekre specializálódott, így nem csoda, hogy házasságra gondolni sem akar. Ezen az sem változtat, hogy beleszeret egy elszegényedett nemes lányába, Hilda Lobachba. Anyyira fél attól, hogy a szenvedélyt tönkreszti a házasság, hogy Hilda apjának tiltakozása ellenére a pár úgy dönt: törvényes esküvő nélkül élnek együtt. Ebből természetesen számtalan probléma – és helyzetkomikum – adódik. A félreértések sora addig bonyolítja a helyzetet, míg végül belekényszerülnek a házasságba... Ezt a kései osztrák némafilmet nemrég újította fel az Osztrák Filmarchívum. Dr. Nikolaus Wostry restaurátor, aki előadóként többször is részt vett budapesti filmfelújítási konferenciáinkon, nemcsak a kópia kiténő képmínősége, hanem a film rafinált elbeszélő technikája miatt is javasolta e rendkívül szórakoztató vigjáték bemutatását évfordulóos fesztiválunkon.

20.30 Az eltűnő utca (The Vanishing Street), angol dokumentumfilm, 1962, r: Robert Vas
20 perc
A dokumentumfilm a 60-as évek zsidó közösségének tipikus életformáit filmezte le a Hessel streeten rövid idővel azelőtt, hogy bulldozerek porig rombolták a kis boltokkal és régi kis házakkal zsúfolt negyedet. A filmben felvillan a kóser mészárszék, a zsinagóga, a piac, a korabeli újságok, megőrkítve és megőrizve egy örökre letűnt világot.

Menekülés Angliába (Refuge England), angol dokumentumfilm, 1959, r: Robert Vas, f: László Márton, o: Walter Lassaly, Louis Wolfers
27 perc
Egy 1956-os magyar menekülő első napja Londonban, amint címek után kutat. Vas Róbert 1931-ben született Budapesten. A budapesti gettóban vészelté át a háború éveit. 1956-ban feleségével és kisgyermekével együtt Londonba menekült. Mintegy harmincöt filmet készített a BBC-nek. Az 1945 utáni generáció egyik leghetesegebb dokumentaristájának tekintették. 1978-ban, pályájának csúcspan, negyvenhét éves korában kábítószer-túladagolás következtében halt meg.

szepember 17. hétfő

20.30 Hosszú utazás (Daleka cesta), cseh, 1949, r: Alfréd Radok, f: Mojmir Drvota, Erik Kolár, Alfréd Radok, o: Josef Střecha, sz: Blanka Waleská, Otomar Krejča, Viktor Očásek, Eduard Kohout, Zdeňka Baldová, Anna Vaňková, Jiří Plachý, Saša Rašilov, Zdeněk Hoдр, Josef Chvalina, J. O. Martin, Soňa Šulcová, František Vnouček
hb/cseh hang, 108 perc
Az egyik első holokausztfilm. A rendező a terezini koncentrációs táborban egy zsidó nő és egy keresztény cseh férfi házasságát és drámai sorsukat örökíti meg költői stílusban, egyedi filmnyelvi megoldásokkal. A film művészetét Alain Resnais olyan jelentősnek ítélte, hogy utalt rá a Sötétség és ködben is. A Hosszú utazást filmtörténészek később párhuzamba állították Claude Lanzmann Egy élő, aki távozik (Un vivant qui passe, 1997), és Kurt Maetzig Házasság árnyékban (Ehe im Schatten, 1947) című alkotásával. Alfred Radok egyike a cseh filmművészet súlyos veszteségének, aki először a náciizmus, később a kommunista hatalom áldozatává vált.

szepember 18. kedd
20.30 A vadászat (Jakten), norvég, 1959, r, f, z: Erik Lochen, o: Tore Breda Thoresen, sz: Rolf Soder (Bjorn), Bendikte Liseth (Guri), Tor Stokke (Knut), Harald Aimarsen
hb/norvég hang, 94 perc
„A háború utáni norvég filmtörténet egyik legeredesebb alkotója kétségtelenül Erik Lochen (1924–1983), aki A vadászat című

Gyürey Vera

